

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 10 april 2018 *

”Begäran om förhandsavgörande – Tjänster inom transportsektorn – Direktiv 2006/123/EG – Tjänster på den inre marknaden – Direktiv 98/34/EG – Informationssamhällets tjänster – Föreskrift för informationssamhällets tjänster – Begrepp – Förmedlingstjänst som med hjälp av en applikation för en smart mobiltelefon mot ersättning sammanför förare, som inte är yrkesförare och som använder sina egna fordon, med personer som önskar företa en resa inom en tätort – Straffrättsliga påföljder”

I mål C-320/16,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunal de grande instance de Lille (Frankrike) genom beslut av den 17 mars 2016, som inkom till domstolen den 6 juni 2016, i brottmålet mot

Uber France SAS,

ytterligare deltagare i rättegången:

Nabil Bensalem,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice-ordföranden A. Tizzano, avdelningsordförandena R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, A. Rosas, J. Malenovský och E. Levits samt domarna E. Juhász, A. Borg Barthet, D. Šváby (referent), K. Jürimäe, C. Lycourgos och M. Vilaras,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: handläggaren V. Giacobbo-Peyronnel,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 24 april 2017

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Uber France SAS, genom Y. Chevalier, Y. Boubacir och H. Calvet, avocats,
- Nabil Bensalem, genom T. Ismi-Nedjadi, avocat,
- Frankrikes regering, genom D. Colas och R. Coesme, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: franska.

- Estlands regering, genom N. Grünberg, i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom H. Stergiou och M. Bulterman, båda i egenskap av ombud,
- Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,
- Finlands regering, genom S. Hartikainen, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom H. Tserepa-Lacombe, J. Hottiaux, Y.G. Marinova, G. Braga da Cruz och F. Wilman, samtliga i egenskap av ombud,
- Eftas övervakningsmyndighet, genom C. Zatschler, Ø. Bø, M. L. Hakkebo och C. Perrin, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 4 juli 2017 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 1 och 8.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EGT L 204, 1998, s. 37), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/48/EG av den 20 juli 1998 (EGT L 217, 1998, s. 18) (nedan kallat direktiv 98/34), och av artikel 2.2 d i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L 376, 2006, s. 36).
- 2 Begäran har framställts i ett mål inför en brottmålsdomstol, vid vilken åtal har väckts och målsäganden har framställt enskilt anspråk mot Uber France SAS för att olagligt ha inrättat ett system för att sammanföra förare som inte är yrkesförare och som använder sina egna fordon med personer som önskar företa en resa inom en tätort.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 98/34

- 3 Artikel 1.2, 1.5, 1.11 och 1.12 i direktiv 98/34 har följande lydelse:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

...

2. *tjänst*: alla informationssamhällets tjänster, det vill säga tjänster som vanligtvis utförs mot ersättning på distans, på elektronisk väg och på individuell begäran av en tjänstemottagare.

I denna definition avses med

- på distans: tjänster som tillhandahålls utan att parterna är närvarande samtidigt,

- på elektronisk väg: en tjänst som sänds vid utgångspunkten och tas emot vid slutpunkten med hjälp av utrustning för elektronisk behandling (inbegripet digital signalkomprimering) och lagring av uppgifter, och som i sin helhet sänds, befordras och tas emot genom tråd, radio, optiska medel eller andra elektromagnetiska medel,
- på individuell begäran av en tjänstemottagare: en tjänst som tillhandahålls genom överföring av uppgifter på individuell begäran.

En vägledande förteckning över tjänster som inte avses med denna definition finns i bilaga V.

...

5. *föreskrift för tjänster*: ett krav av allmän art rörande tillträde till och utövande av verksamhet med sådana tjänster som avses i punkt 2, särskilt bestämmelser om dem som tillhandahåller tjänster, tjänster och tjänstemottagare, med undantag av föreskrifter som inte specifikt avser de tjänster som definieras i denna punkt.

...

Såvitt avser denna definition

- ska en föreskrift anses särskilt avse informationssamhällets tjänster om föreskriften enligt motiveringen och enligt texten i den normativa delen har till särskilt syfte och föremål att, i sin helhet eller i vissa bestämmelser, uttryckligen och riktat reglera sådana tjänster,
- ska en föreskrift inte anses särskilt avse informationssamhällets tjänster om föreskriften endast indirekt eller accessoriskt gäller sådana tjänster.

11. *teknisk föreskrift*: tekniska specifikationer och andra krav eller föreskrifter för tjänster, inbegripet tillämpliga administrativa bestämmelser, som är rättsligt eller faktiskt tvingande vid saluföring, tillhandahållande av tjänster, etablering av en aktör som tillhandahåller tjänster eller användning i en medlemsstat eller en större del därav, samt - med undantag av dem som anges i artikel 10 - medlemsstaternas lagar och andra författningar som förbjuder tillverkning, import, saluföring eller användning av en produkt eller som förbjuder tillhandahållande eller utnyttjande av en tjänst eller etablering som tillhandahållare av tjänster.

...

12. *förslag till teknisk föreskrift*: texten till en teknisk specifikation eller ett annat krav eller en föreskrift för tjänster, inbegripet de administrativa bestämmelser, som har utarbetats i syfte att anta den eller att senare få den antagen som en teknisk föreskrift och som befinner sig på ett sådant förberedande stadium att väsentliga ändringar fortfarande kan göras.”

- 4 I artikel 8.1 första stycket i detta direktiv föreskrivs följande:

”Om inte annat följer av artikel 10 skall medlemsstaterna omedelbart till kommissionen överlämna alla utkast till tekniska föreskrifter, såvida inte föreskriften utgör endast en överföring av den fullständiga texten till en internationell eller europeisk standard, då det är tillräckligt med information om den aktuella standarden. De skall också till kommissionen redovisa skälen till varför det är nödvändigt att utfärda en sådan teknisk föreskrift, om dessa inte redan framgår av förslaget.”

- 5 I enlighet med artiklarna 10 och 11 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EUT L 241, 2015, s. 1) upphävdes direktiv 98/34 den 7 oktober 2015.

Direktiv 2006/123

- 6 I skäl 21 i direktiv 2006/123 anges att "[t]ransporttjänster, inklusive lokaltrafik, taxi och ambulanser samt hamntjänster, bör undantas från detta direktivs tillämpningsområde".
- 7 Enligt artikel 2.2 d i direktiv 2006/123 är direktivet inte tillämpligt på tjänster på transportområdet, inbegripet hamntjänster, som omfattas av avdelning V i EG-fördraget, som nu är avdelning VI i tredje delen av EUF-fördraget.

Fransk lagstiftning

- 8 Genom lag nr 2014–1104 av den 1 oktober 2014 om taxi och transportfordon med chaufför (JORF av den 2 oktober 2014, s. 15938) infördes artikel L.3124–13 i transportlagen, vilken har följande lydelse:

"Den som inrättar ett system som sammanför kunder med personer som utför sådan verksamhet som avses i artikel L. 3120–1 [det vill säga persontransport på väg mot ersättning med fordon med mindre än tio säten, med undantag för kollektivtrafik och privata persontransporter på väg] utan att vara ett vägtransportföretag som får bedriva sådan tillfällig trafik som avses i kapitel II i avdelning I i denna lag, taxifordon, två- eller trehjuliga motordrivna fordon eller transportfordon med förare, i den mening som avses i denna avdelning, döms till fängelse i två år och 300 000 euro i böter.

Juridiska personer som gjort sig skyldiga till det brott som avses i denna artikel riskerar, utöver böter enligt artikel 131–38 i strafflagen, de påföljder som föreskrivs i 2–9 i artikel 131–39 i samma lag. Förbudet i 2 i artikel 131–39 avser utövandet av den verksamhet eller i samband med utövande av den verksamhet varigenom brottet begicks. De påföljder som föreskrivs i 2–7 i artikeln kan endast dömas ut under högst fem år."

- 9 I artikel 131–39, punkterna 2–9 i strafflagen föreskrivs följande:

"Om det enligt lag föreskrivs straffansvar för en juridisk person, kan ett allvarligt brott eller mindre grovt brott bestraffas med någon eller några av följande påföljder:

...

- 2° Förbud, permanent eller under en period på högst fem år, mot att direkt eller indirekt utöva en eller flera yrkesmässiga eller sociala verksamheter.
- 3° Domstolsövervakning för en period av högst fem år.
- 4° Stängning, permanent eller för en period av högst fem år, av driftställen eller av en eller flera av det företags driftställen, som använts för att begå de brottsliga gärningarna.
- 5° Uteslutning, permanent eller under en period på högst fem år, från offentlig upphandling.
- 6° Förbud, permanent eller under en period på högst fem år, om erbjudande av värdepapper till allmänheten eller att uppta dessa värdepapper till handel på en reglerad marknad.

- 7° Förbud, för en period av högst fem år, att utfärda andra checkar än de som gäller för uttag av medel från utställaren eller intygade checkar, och att använda betalkort.
- 8° Förverkande på de villkor och i enlighet med de förfaranden som fastställs i artikel 131–21.
- 9° Kungörelse av det meddelade beslutet eller publicering av beslutet, antingen i pressen eller genom någon form av elektronisk kommunikation till allmänheten.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 10 Uber France tillhandahåller genom en applikation för smarta mobiltelefoner en tjänst som kallas Uber Pop, genom vilken förare som inte är yrkesförare och som använder sina egna fordon sammanförs med personer som önskar företa en resa inom en tätort. Enligt de uppgifter som lämnats av Tribunal de grande instance de Lille (Frankrike) i begäran om förhandsavgörande innebär den tjänst som tillhandahålls genom applikationen att detta bolag fastställer priserna, tar betalt av kunden för varje resa innan en del av priset överförs till fordonets förare, som inte är en yrkesförare, och utfärdar fakturan.
- 11 Åtal har väckts mot Uber France vid nämnda domstol och målsäganden, Nabil Bensalem, har framställt enskilt anspråk. Åtalet avser för det första vilseledande affärsmetoder avseende gärningar som begåtts från och med den 2 februari och den 10 juni 2014, för det andra, medhjälp till olaglig taxiverksamhet avseende gärningar som begåtts från och med den 10 juni 2014, och, för det tredje, olagligt inrättande av ett system som sammanför kunder med personer som utför persontransport på väg mot ersättning med fordon med mindre än tio säten avseende gärningar som begåtts från och med den 1 oktober 2014.
- 12 Genom dom av den 17 mars 2016 dömde Tribunal de grande instance de Lille (domstol i första instans i Lille) Uber France för vilseledande affärsmetod, men frikände bolaget för medhjälp till olaglig taxiverksamhet.
- 13 När det gäller åtalspunkten olagligt inrättande av ett system som sammanför kunder med personer som inte är yrkesförare, vilket är straffbelagt enligt artikel L. 3124–13 i transportlagen, var denna domstol osäker på om denna bestämmelse ska anses utgöra en ”föreskrift [som avser] informationssamhällets tjänster”, i den mening som avses i artikel 1.5 i direktiv 98/34, vilken inte kan göras gällande mot enskilda om den inte har anmälts i enligt artikel 8.1 i det direktivet, eller om den snarare utgör en regel avseende ”tjänster på transportområdet”, i den mening som avses i artikel 2.2 d i direktiv 2006/123.
- 14 Mot denna bakgrund beslutade Tribunal de grande instance de Lille (domstol i första instans i Lille) att vilandeförklara målet och att ställa följande fråga till domstolen:

”Utgör artikel L. 3124-13 i transportlagen, enligt lag nr 2014-1104 av den 1 oktober 2014 om taxi och transportfordon med chaufför, en ny teknisk föreskrift, som inte är indirekt, för en eller flera av informationssamhällets tjänster, i den mening som avses i direktiv 98/34, enligt vilket bestämmelsen på förhand skulle ha anmälts till Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 8 i detta direktiv, eller ska den hänföras till direktiv 2006/123, vilket enligt dess artikel [2.2 d] inte omfattar transporter?”

Medför åsidosättandet av anmälningsskyldigheten enligt artikel 8 i direktivet, för det fall att den första delen av frågan besvaras jakande, att artikel L.3124-13 i transportlagen inte kan göras gällande mot enskilda?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 15 Den hänskjutande domstolen har ställt den första delen av frågan för att få klarhet i huruvida artikel 1 i direktiv 98/34 och artikel 2.2 d i direktiv 2006/123 ska tolkas så, att en nationell lagstiftning som föreskriver straffrättsliga påföljder för inrättandet av ett system som sammanför kunder med personer som utför persontransport på väg mot ersättning med fordon med mindre än tio säten utan att inneha något tillstånd, ska anses utgöra en regel om informationssamhällets tjänster som omfattas av kravet på förhandsanmälan till kommissionen i enlighet med artikel 8.1 första stycket i direktiv 98/34, eller om en sådan lagstiftning snarare avser en tjänst på transportområdet, som är undantagen från tillämpningsområdet för direktiv 98/34 och direktiv 2006/123.
- 16 Inledningsvis bör det påpekas att den lagstiftning som är i fråga i det nationella målet föreskriver straffrättsliga påföljder för inrättandet av ett system som sammanför kunder med personer som utan tillstånd utför persontransport på väg mot ersättning (exempelvis fängelsestraff, böter, förbud mot att utöva yrkesmässig eller social verksamhet, stängning av företagets driftställen samt förverkande).
- 17 Den tjänst som är i fråga i det nationella målet består i att genom en applikation för smarta mobiltelefoner, mot ersättning, sammanföra förare som inte är yrkesförare och som använder sina egna fordon med personer som önskar företa en resa inom en tätort. Såsom angetts ovan i punkt 10, fastställer tjänsteleverantören priserna, tar betalt av kunden för varje resa innan en del av priset överförs till fordonets förare, som inte är en yrkesförare, och utfärdar fakturan.
- 18 Domstolen har redan med anledning av en begäran om förhandsavgörande som framställdes inom ramen för ett tvistemål haft tillfälle att i dom av den 20 december 2017, *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, EU:C:2017:981) slå fast den rättsliga kvalificeringen av en sådan tjänst mot bakgrund av unionsrätten.
- 19 Domstolen konstaterade för det första att en förmedlingstjänst som med hjälp av en applikation för smarta mobiltelefoner gör att information om beställning av en transporttjänst kan överföras mellan en passagerare och en förare som inte är yrkesförare, och som använder sitt eget fordon för transporten, i princip uppfyller kriterierna för att kvalificeras som en av "informationssamhällets tjänster" i den mening som avses i artikel 1.2 i direktiv 98/34 (dom av den 20 december 2017, *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 35).
- 20 Domstolen påpekade dock att en sådan förmedlingstjänst som den som var aktuell i det målet inte kan sammanfattas såsom endast bestående i en förmedlingstjänst för att, med hjälp av en applikation för smarta mobiltelefoner, sammanföra en förare som inte är yrkesförare, och som använder sitt eget fordon, med en person som vill företa en resa inom en tätort (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 december 2017, *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 37).
- 21 I detta avseende konstaterade domstolen att de förmedlingstjänster som tillhandahålls av det berörda bolaget var oupplösligen kopplade till erbjudandet av privata lokaltrafiktjänster som skapas av nämnda bolag för det första genom att det tillhandahåller en applikation utan vilken dessa förare inte hade tillhandahållit några transporttjänster och de personer som önskar företa en resa inom en tätort inte hade haft tillgång till nämnda förare, och för det andra genom att nämnda bolag utövade ett avgörande inflytande över villkoren för de tjänster som tillhandahålls av dessa förare, bland annat genom att fastställa det högsta priset för resan, begära betalning av det fastställda priset från kunden innan en del av betalningen överförs till fordonets förare, som inte är yrkesförare, och genom att utöva viss kontroll över kvaliteten på fordonen och deras förare samt över förarnas uppträdande, vilket vid bristande uppfyllelse i förekommande fall kan medföra uteslutning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 december 2017, *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, punkterna 38 och 39).

- 22 Domstolen fann, på grundval av dessa omständigheter, att den i detta mål aktuella förmedlingstjänsten skulle anses utgöra en integrerad del av en helhetstjänst som huvudsakligen består i en transporttjänst, och att den således inte kunde kvalificeras som en av "informationssamhällets tjänster" i den mening som avses i artikel 1 led 2 i direktiv 98/34, utan som en "tjänst på transportområdet" i den mening som avses i artikel 2.2 d i direktiv 2006/123 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 december 2017, Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 40).
- 23 Domstolen drog härav bland annat slutsatsen att denna förmedlingstjänst inte omfattades av direktiv 2006/123, eftersom tjänster på transportområdet enligt artikel 2.2 d i nämnda direktiv ingår bland de tjänster som uttryckligen har undantagits från det direktivets tillämpningsområde (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 december 2017, Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, punkt 43).
- 24 Denna slutsats gäller, av samma skäl, beträffande den nu aktuella förmedlingstjänsten i det nationella målet, eftersom det framgår av de uppgifter som har lämnats till domstolen att denna tjänst inte skiljer sig nämnvärt från den som beskrivits i punkt 21 i förevarande dom, vilket det emellertid ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.
- 25 Med förbehåll för denna kontroll, finner domstolen att en sådan lagstiftning som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, vilken åberopats i samband med det straffrättsliga förfarande som inletts mot det bolag som tillhandahåller nämnda förmedlingstjänster, inte omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2006/123.
- 26 Av detta följer att nämnda lagstiftning inte kan anses vara en regel som rör informationssamhällets tjänster, i den mening som avses i artikel 1 i direktiv 98/34, och den behöver således inte förhandsanmälas till kommissionen i enlighet med artikel 8.1 första stycket i det direktivet.
- 27 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första delen av tolkningsfrågan besvaras på följande sätt. Artikel 1 i direktiv 98/34 och artikel 2.2 d i direktiv 2006/123 ska tolkas så, att en nationell lagstiftning som föreskriver straffrättsliga påföljder för inrättandet av ett system som sammanför kunder med personer som utför persontransport på väg mot ersättning med fordon med mindre än tio säten utan att inneha något tillstånd, rör en "tjänst på transportområdet", i den mån den är tillämplig på en förmedlingstjänst som tillhandahålls med hjälp av en applikation för smarta mobiltelefoner och som utgör en integrerad del av en helhetstjänst som huvudsakligen består av en transporttjänst. En sådan tjänst är undantagen från tillämpningsområdet för dessa direktiv.
- 28 Med hänsyn till svaret på den första delen av frågan saknas det anledning att besvara frågans andra del som avser det fall där en sådan lagstiftning, i den mån den är tillämplig på en sådan tjänst som är aktuell i det nationella målet, borde ha förannmåtts i enlighet med artikel 8.1 första stycket i direktiv 98/34.

Rättegångskostnader

- 29 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och

rådets direktiv 98/48/EG av den 20 juli 1998, och artikel 2.2 d i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden ska tolkas så, att en nationell lagstiftning som föreskriver straffrättsliga påföljder för inrättandet av ett system som sammanför kunder med personer som utför persontransport på väg mot ersättning med fordon med mindre än tio säten utan att inneha något tillstånd, rör en ”tjänst på transportområdet”, i den mån den är tillämplig på en förmedlingstjänst som tillhandahålls med hjälp av en applikation för smarta mobiltelefoner och som utgör en integrerad del av en helhetstjänst som huvudsakligen består i en transporttjänst. En sådan tjänst är undantagen från tillämpningsområdet för dessa direktiv.

Underskrifter